

Cứ Mỗi Độ Hè Về.

GS Hoàng Huyền GL

Chắc các bạn đoán tôi sắp viết về Ngày Khai Trường nổi gót nhà văn Thanh Tịnh. Không dám đâu, đây là một câu chuyện khác.

Tôi vào trường Gia Long năm 1963 lúc bà Huỳnh Hữu Hội còn làm hiệu trưởng. Xin các Cụ Cố Hồng đừng la: “*Biết rồi, khổ lắm nói mãi*” vì câu chuyện nó phải kể lẽ như vậy. Thời Tổng Thống Ngô Đình Diệm với Chủ Nghĩa Nhân Vị và Chế Độ Tam Quyền Phân Lập, dân chúng Miền Nam sống dưới cảnh thật thanh bình thịnh trị từ thành thị tới đồng quê. Không ai quên các hình ảnh tiêu biểu. Vào giấc trưa các chú đạp xích lô thường ghé xe dựa các gốc cây to rợp bóng mát ngả lưng đọc báo.

Còn xầm tối đổ ai ngoác được một xích lô máy dừng lại vì các bác tài phóng như bay về nhà rước vợ con đầy nhóc đến các quán ăn nhậu ven sông hay chân cầu đầu rạch. Thành phố vang vang tiếng ca vọng cổ của cặp Thành Được Thanh Nga hay tiếng la hét dồn dập của ký giả thể thao Huyền Vũ tường thuật một trận đá bóng.

Vào mùa hè 75, một điều nghịch lý đã đến: Cái Ác đã thắng cái Thiện, như lời nói bất hủ của Thượng Nghị Sĩ John Mc Cain sau khi ghé thăm Hà Nội năm 2000. Đối lập với chủ nghĩa Nhân Vị là chủ nghĩa Cộng Sản và đối lập với chính thể Tam Quyền Phân Lập là chính thể Độc Tài Toàn Trị đã chụp lên toàn cõi nước Việt. Hệ lụy là hơn 1.000.000 người đã mang sinh mạng vào một canh bạc nhất chín nhì bù: vượt biển, vượt biên trong đó hơn 300.000 đã bỏ mạng. Sau một cuộc chiến tương tàn không cần thiết, chết gần 10.000.000 thanh niên miền Bắc, con số do nhà văn Dương thu Hương tiết lộ. Một chiến tranh không cần thiết vì thế chiến thứ hai chấm dứt cũng kéo theo chủ nghĩa thực dân cáo chung. Tây trả lại độc lập cho Tunisie, Algerie, Maroc, còn Anh và Tây ban Nha cũng trao quyền tự trị lại cho các thuộc địa của mình. Không dân tộc nào phải đổ một giọt máu đào.

Rồi vào một đêm cuối năm 1979, mặc dầu đầu mùa mưa bão trên Biển Đông, tôi đã ca bài: “*Từ nơi này Người đã ra đi...*” vì thấy rằng mọi trật tự, mọi giá trị, mọi quan điểm đã bị đảo lộn. Không phải bến Hàm Rồng mà bờ Rạch Sỏi. Không phải để cứu nước mà là để tìm tương lai cho các con của tôi, là cha tôi phải có trách nhiệm tạo cơ hội cho chúng nên người. Với chính sách Chuyên Chính Vô Sản tôi không tìm thấy một điểm nào để thỏa hiệp đặng tồn tại với lý lịch là một tiểu tư sản trí thức di cư. Đảng cộng sản nhìn đâu cũng thấy thế lực thù địch y chang chàng Don Quichotte. Chuyện kể: từ tờ mờ sáng, chàng Don Quichotte đã phóng lên lưng ngựa với nón sắt áo giáp và cây giáo dài giáo chiến với các lùm cây đầy bóng đen vì ngỡ chúng là kẻ thù.

Với chủ trương Hồng hơn Chuyên, tương lai các con tôi đi vào Khung Cửa Hẹp: con gái may mắn lắm mới được là giáo viên vùng sâu vùng xa, còn con trai thì sẽ trúng tuyển nghĩa vụ quân sự mặc dầu không hề nộp đơn dự thi để làm bia đỡ đạn cho chiến trường Tây Nam.

Nói đến trách nhiệm tôi còn cảm thấy áy náy bút rứt khôn nguôi khi bỏ rơi các học trò giữa chương trình học không một lời nói. Nói sao được kể cả với Tổ trưởng Tổ Toán, thầy Ngô tư Vọng, một đồng nghiệp đáng kính. Lúc đó hiệu trưởng là cô Trần thị Tỵ vẫn giữ chỗ mà không cho Thầy Cô nào thay thế trong vòng một tháng để chờ ngày quay lại của tôi, tôi không quên mối ân tình này. Cũng có lý do là bí thư chi bộ khi đến nhà thì thấy vợ con vẫn sinh hoạt bình thường nên có dư luận đồn đoán là tôi đã đi theo tiếng gọi của tình yêu với một cô học trò và xây tổ ấm bên giòng An Giang xanh biếc.

Đọc những giòng chữ này, mong các em thông cảm cho hoàn cảnh của Thầy: không phải một người Thầy vô lương tâm, mang con bỏ chợ. Nhà tôi trong một xóm đạo có 2 tầng nên phờng gắn một cái loa to đùng nói xa xa ngày đêm nghe đến điên lên. Trong chế độ Cộng Sản, của cải nhiều như không khí, con người sống như thánh hiền, làm theo khả năng, hưởng theo nhu cầu .

Ngay những ngày đầu tháng 5 năm đó trong một cuộc diễu binh trước dinh Độc lập Lê Duẩn đã phát biểu: trong vòng một kế hoạch năm năm, mỗi nhà sẽ có một xe gắn máy, một tivi, một tủ lạnh. Phải hiểu rằng trong chế độ cộng sản, không dùng tiền bạc để trao đổi mà là sản phẩm của lao động . Vàng bạc cũng chỉ dùng để lát các cầu tiên công cộng...

Bước đầu là ăn no mặc ấm, nay mai sẽ ăn ngon mặc đẹp.

Cái vé thứ 2 đã thành hiện thực đối với con ông cháu cha của các đảng viên nòng cốt và một bọn bán linh hồn cho Quĩ. Còn vé 1 vẫn còn là một giấc mơ của đại đa số đồng bào ngoại thành lẫn nông thôn hay miền cao. Hãy nghe tiếng kêu cứu của Nhà Toán Học Ngô bảo Châu: “Trẻ con cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, sống như lũ thú hoang mà dám bỏ 1400 tỷ đồng để xây dựng tượng đài thì khổ nạn quá nếu không cũng là thần kinh”. Trước đây vài trăm năm, Đại Văn Hào Victor Hugo đã cảnh báo: “Chủ nghĩa cộng sản là giấc mơ của con người nhưng là ác mộng của nhân loại.”

Còn tôi là ai. Tôi là một cây sậy biết suy nghĩ.

.....

Từ ngày ấy đã bốn mươi năm trôi qua nhưng hằng năm, mỗi khi thấy những cánh hoa phượng đỏ rơi lả tả trên lối vào sân trường và nghe tiếng ve sầu kêu râm ran từ những cây cổ thụ trong sân trường, cùng những con bướm Ma to bằng hai bàn tay sa xuống đất người Gia Long nào chẳng thấy nao nao man mác buồn vui lẫn lộn. Buồn vì sắp phải xa trường, xa thầy, xa trò, xa bạn. Những cuốn Lưu bút ngày xanh được trao nhau để ghi lại những dấu ấn của thời áo trắng ngây thơ trong trắng. Tới phiên thầy thì rất ngần ngại ghi lại những ý nghĩ riêng tư nên chỉ còn lại những lời chúc khách sáo, sau nghĩ lại thấy thật là vô duyên. Vui vì một mùa hè đương trải dài trước mắt với bao nhiêu mộng mơ vương gót chân chim sáo. Một khung trời đại

học đương mời mọc, chào đón với một hình bóng nào đó theo đuôi.

Cũng lo nữa chứ với học trò năm cuối vì phải trải qua kỳ thi Tú Tài toàn phần và các kỳ thi tuyển vào các trường chuyên môn.

Với thầy còn phảng phất những nỗi ngậm ngùi của một cây cầu cũ bắc ngang sông đương mục nát dần và yên lặng nhìn dòng nước cuộn cuộn chảy ra biển rộng mà không thể níu kéo gì được. Thầy cũng thấy xúc động và muốn làm thơ như ai đó...

Những ngày cuối cùng trong lớp thật là nặng nề. Để đánh tan cái không khí đó, các cô học trò thường hỏi thầy: “*Trước ngưỡng cửa của cuộc đời, xin thầy cho chúng em những lời dạy cuối làm hành trang vào cuộc đời.*” Dù không biết có tro nào để tâm hoặc nghe theo hay không, nhưng đã hỏi thì phải trả lời. Thầy nói có ba kinh nghiệm sau:

1. Đối với Nghề Nghiệp, nếu phải chọn giữa Đam Mê hay Năng Khiếu, thì nên nghe theo Đam Mê.
2. Đối với Tình Yêu, nếu phải chọn giữa Người Yêu Minh và Người Minh Yêu, thì nên chọn người thứ nhất.
3. Đối với Tâm Hồn, thì đừng quên: Nghệ thuật như Cầm Kỳ Thi Họa Ca Vũ Nhạc Kịch... là các đồ trang sức của tâm hồn. Người đẹp nào cũng cần có trang sức. Thì tâm hồn cũng vậy.

Nghe Thầy phán xong có một trò tinh quái đứng dậy hỏi một câu khá cắc cớ: “*Thầy khôn ngoan và tâm lý thế thì cuộc tình của Thầy chắc đầy hoa mộng tiếp theo một đời sống hôn nhân tràn đầy hạnh phúc.*” Quân tử đã phòng thân, quân tử liền chống chế: *Fais ce que je dis, pas ce que je fais*, rồi mặt Thầy sùi xuống. Trò hỏi tại sao, thì thầy xuống giọng ai oán: “*Từ ngày ván đã đóng thuyền thì như chim hót trong lồng cá bơi trong chậu, bắt phong trần phải phong trần cho thanh cao mới được phần thanh cao. Cái gì làm sai thì làm lại được, cái này thì không đấy nhé.*”

Nhưng giây phút cảm động nhất là trước khi chia tay và có thể là mãi mãi, cả lớp cùng hát bản: “*Rồi mai đây*”. Có những câu dễ làm mềm lòng người như:

*Rồi mai đây khi mình xa nhau, nhớ đến nhau hoài.
Rồi mai đây khi tình bay xa, nhớ đến hôm nào.
Còn mãi mãi những gì mình chất chứa trong lòng.
Còn cho nhau chút dư hương !
Đừng tiếc nhau gì vấn vương !*

Nhưng có một mùa hè không giống những mùa hè trước và chắc chắn bao giờ giống những mùa hè sau.

Ngày 20 tháng 4 năm 1975 cộng quân đã tiến tới vòng đai thủ đô. Những tiếng trọng pháo ì ầm từ mặt trận Xuân Lộc dội vọng về thành phố ngay ban ngày làm dân chúng lao xao chạy tới chạy lui. Trong lớp học một không khí nặng nề bao phủ. Học trò ngơ ngác nhìn nhau thì thầm. Thầy cố gắng giữ bình tĩnh trên gương mặt nhưng trong lòng thì giao động giằng giãi như trả bài vì những tin tức nghe được từ đài BBC qua cái radio am transistors nhãn hiệu Zenith 7 băng tần, mới mua để dò các đài nước ngoài.

Mới đầu là tin một giảng viên ngành Toán của Đại học Khoa học Sài Gòn là Lâm lý Hùng đã mua một cái thuyền máy rồi tự lái chở vợ con đã cập bến một hải cảng của Tân Gia Ba. Cả trường Đại học ngạc nhiên vì anh ta vốn là một người đáng mảnh khảnh và làm lý ít nói loại trói gà không chặt. Hành động đó mở đầu như một pháo lệnh.

Tiếp theo là một nhóm giáo dân đạo Tin Lành đã thuê bao một máy bay phản lực đi nguyên một phái đoàn cả 180 người cũng đáp xuống phi trường Tân Gia Ba.

Chỉ vài ba bữa trước cái ngày làm mốc thay đổi cả giòng lịch sử của dân tộc thầy Lê hoàng Tánh bất ngờ tìm đến nhà tôi chỉ để nói một câu: *Huyền có dự định gì chưa?* Tôi trả lời: *Qua hình ảnh cuộc di tản kinh hãi từ miền Trung thì bỏ giải pháp thoát bằng tàu bè. Dùng đường hàng không thì đương chờ tin tức từ một người anh nhưng càng ngày càng tuyệt vọng. Nhà thầy Mai khác Bích ngay bên Vân Đồn nhưng thầy lại nói: Không đi đâu hết, một nguồn tin từ văn phòng thủ tướng Nguyễn Bá Cẩn cho biết: yên rồi với sự dàn xếp của tòa đại sứ Pháp.*

Ngày 28 tháng 4 năm 1975, Các thầy cô vẫn vào trường đông đủ mặc dầu ngoài đường phố đã nhộn nhịp ồn ào một cách khác thường. Trong lớp 12A2, Thầy giảng bài như một cái máy. Học trò thì thầm nhỏ to với nhau. Tất cả đều lộ vẻ lo lắng hoặc dăm chiêu. Bỗng trò Lê thị Thiên Hương lên xin phép ra ngoài. Lâu không thấy trở lại, thì các bạn cùng bàn mới lên tiếng, “*Thầy ơi, hôm nay Thiên Hương vào lớp là chào từ biệt Thầy đấy!*” Sau được biết một chiếc xe Military Bus màu nâu dừng trước cổng trường đã đón Thiên Hương ra phi trường Tân Sơn Nhất rời đất nước .

Lúc đó tôi mới nhìn xuống lớp để biết ai còn, ai mất. Mắt chợt dừng lại bàn cuối dãy giữa Người đẹp Hoàng Mai không còn đó. Hoàng Mai trông giống ca sĩ Thanh Lan kể cả mái tóc nhưng cao lớn và quyến rũ hơn. Biết mình đẹp nên cô ta điệu rơi điệu rụng. Cũng không thấy Trần thị Thanh Hương, con gái của Thầy Trần Quốc

Trước, dậy Sử Địa. Thế là lần đầu tiên tôi chết đứng như Từ Hải cho tới lúc tiếng chuông reo báo hiệu giờ ra chơi mới giật mình tỉnh lại.

Rời một cuộc bể dâu vật đổi sao dời.

Đầu niên khóa kế tiếp năm đó, trong lúc đứng lớp và nhìn ra ngoài, tôi thấy có những nhóm học trò cũ lén lút vào thăm. Lúc đi qua cửa sổ họ ra dấu muốn gặp tôi. Trong giờ ra chơi thấy trò gặp nhau nhìn nhau mừng mừng tủi tủi nhưng không che dấu được vẻ lo lắng và ngậm ngùi.

Một nhóm lên tiếng: “Tụi em tưởng Thầy biến rồi chứ. “*Trông Thầy phản động từ đầu tới chân. Không có chỗ đứng cho Thầy trong xã hội này.*” Tôi liền nói: “*Còn các em, không phải cột đèn và còn đủ chân tay sao không cao bay xa chạy như người ta.*”

Một nhóm khác lại cho xem một tấm ảnh có Cô Bình Minh dậy Sử Địa đứng chung với vài học trò mặc quần bà ba đen, mũ tai bèo, quần khăn rằn ri, đeo súng AK 47 chụp trong rừng Củ Chi. Nột em chọt la lên: “*Hèn chi, Tết năm đó, có vài lớp bãi khóa không chịu vào lớp để phản đối ban Giám Hiệu vì lý do gì đó rồi cùng hát bài “Nếu là chim tôi sẽ là loài bồ câu trắng....bay từ Nam ra ngoài Bắc báo tin nổi loạn. Nếu là người tôi sẽ chết cho quê hương...”.* Nghe rất lạ tai.

Bỗng có một tiếng nói từ đâu đó: “*Ôi, Vương quốc Gia Long nay còn đâu. Như những cánh chim hải âu vỡ tổ, thần dân của Vương Quốc Gia Long đã rải đàn tan ghé bay đi khắp bốn phương trời, góc bể... ”.*

Hay quá: Thần dân của Vương Quốc Gia Long. Gia long đã bị đổi tên, thì Vương Quốc không còn nữa.. Những thế hệ sau đâu được gọi là Thần dân của Vương Quốc Gia Long...

Thật là một mùa hè chẳng bao giờ quên. Cho nên dù sống tại Orange County hằng năm cứ vào mùa hoa Phượng tím nở, hoa phượng không đỏ như bên nhà, những hình ảnh thân thương đó không hện mà vẫn rủ nhau ùa về tràn ngập tâm hồn tôi, làm ngẩn ngơ ngơ ngẩn cho tới ngày đàn chim én bay trở lại ngôi nhà thờ cổ kính tại San Juan Capistrano, phía nam Orange county California, báo hiệu Thu về mới tạm quên đi.

Hoàng Huyền